

COMMENTAAR

Het klimaatcircus: de feiten

Michiel van den Broeke

'Het klimaatcircus draait op volle toeren'. Dit zei mijn promotor Hans Oerlemans tijdens zijn oratie, toen hij in 1990 het ambt van hoogleraar in de meteorologie aan de Universiteit Utrecht aanvaardde. Dat is bijna 20 jaar geleden. Als je mij nu vraagt of er in die tijd veel over het klimaat werd gesproken, zou ik zeggen: in vergelijking met nu zeker niet.

Toch wel: het was namelijk in 1990 dat het eerste rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) uitkwam: <http://www.ipcc.ch/>. In dit en de daarop volgende 3 IPCC-rapporten wordt met toenemende stelligheid beschreven hoe milieuverontreiniging de leefomgeving van veel mensen aantast. Een deel van die verontreiniging komt in de atmosfeer terecht, die daardoor van samenstelling verandert. Sommige van deze gassen zijn schadelijk voor de gezondheid, anderen tasten de ozonlaag aan, weer anderen, zoals kooldioxide en methaan, versterken het broeikas-effect. In de IPCC-rapporten is te lezen hoe dit zal leiden tot verdere opwarming van de atmosfeer en van het aardoppervlak. De gevolgen zijn bekend en zichtbaar: verdroging, smeltende gletsjers, zeespiegelstijging, verzuring van de oceanen.

Maar bij het grote publiek is verwarring ontstaan over het hoe en het wat van klimaatverandering. In de media volgen tegenstrijdige en onjuiste berichten elkaar in hoog tempo op. Dit komt omdat de klimaatdiscussie is gegijzeld door een nieuwe kaste van managers, ambtenaren, politici, adviseurs, zelfbenoemde deskundigen, journalisten, wetenschappers en sceptici. Met tienduizenden vliegen ze de wereld over om eindeloos te onderhandelen over punten, komma's en de juiste bewoordingen van mogelijke klimaatdeals in de verre toekomst. En ze worden op de voet gevolgd door een minstens even grote groep lobbyisten, activisten en vertegenwoordigers van allerlei belangengroepen, die op parallelle bijeenkomsten hun vaak eenzijdige mening ventileren.

*Universiteit Utrecht. Faculteit
Bètawetenschappen, Departement Natuur- en
Sterrenkunde, Instituut voor Marien en
Atmosferisch onderzoek, Utrecht:
prof.dr. M.R. van den Broeke, meteoroloog.
(m.r.vandenbroeke@uu.nl).*

Behalve kooldioxide produceert dit rondreizende klimaatcircus een eindeloze stroom krantenartikelen, opiniestukken, folders, brochures, rapportages en ingezonden brieven. En al deze artikelen generen op hun beurt weer reacties, die de ongeïnformeerde informatiestroom op gang houden. Veel mensen duizelt het daardoor. Wat is nu feit, wat niet of nog niet? Wat is de onzekerheid in al die voorspellingen? Het wordt meestal niet duidelijk.

Wiens taak is het nu om de communicatie over klimaatverandering te stroomlijnen? Recentelijk stelde oud-Tweede Kamerlid Wijnand Duyvendak in een ingezonden brief in *de Volkskrant* dat de wetenschappers zelf verantwoordelijk zijn om de urgentie van het klimaatprobleem over het voetlicht te brengen. Maar dat is nu precies waarvoor het IPCC in het leven is geroepen. Voor Duyvendak en alle anderen die door de bomen het bos niet meer zien, maar die wel geïnteresseerd zijn in het klimaat van verleden, heden en toekomst, heb ik daarom een simpele tip: lees het recentste IPCC rapport uit 2007. Het rapport van Working Group 1 (de wetenschappelijke basis) is wat mij betreft een schoolvoorbeeld van goede wetenschapscommunicatie: gebaseerd op feiten, met voor bijna elke doelgroep een verklarende samenvatting en een prachtige lay-out, alles in begrijpelijke en gebalanceerde bewoordingen uitgelegd, en gratis te downloaden van internet. Het is allemaal te vinden op <http://www.ipcc.ch/> (klik door naar: 'WG I The Physical Science Basis'). Na lezing ben je weer helemaal bij, en in staat een discussie te voeren op niveau. Daarom verdient het rapport een wereldwijd lezerspubliek.

Het probleem is dat politici en veel journalisten, maar ook veel wetenschappers, niet de moeite hebben genomen het IPCC-rapport, of delen daarvan, tot zich te nemen. Hierdoor wordt in de media veel onzin over klimaatverandering verkondigd. Maar dat kan nog worden rechtgezet. Het volgende IPCC-rapport komt waarschijnlijk uit in 2013, genoeg tijd dus om het huidige rapport te lezen. En is 1000 bladzijden wat teveel van het goede, lees dan één hoofdstuk, bijvoorbeeld dat over het klimaat in het verleden, of over de veranderende oceanen.

CONCLUSIE

Een effectieve aanpak van de klimaatproblematiek begint met het voeren van inhoudelijke discussies op basis van

feiten. Hiervoor is goede informatievoorziening essentieel. Die informatie is beschikbaar, en het is ons aller verantwoordelijkheid daar gebruik van te maken.

De auteur is hoogleraar Polaire Meteorologie. Hij onderzoekt het klimaat van de poolgebieden, met name dat van de grote ijskappen van Antarctica en Groenland.

Belangenconflict: geen gemeld. Financiële ondersteuning: geen gemeld.

Aanvaard op 20 november 2009

Citeer als: Ned Tijdschr Geneeskd. 2009;153:B511

 [Meer op www.ntvg.nl/opinie](http://www.ntvg.nl/opinie)